पूर्व माध्यमिक शिष्यवृत्ती परीक्षा

राज्यात प्रथम आलेल्या विद्यार्थ्यांची यादी

जिल्हा परिषद प्राथमिक शाळा हाळणी ता. अहमदपूर

पोले राजश्री
३०० गुज

जवते शितल
३०० गुज

सय्यद रुक्सा-ना
३०० गुज

जुबरे मुक्ता
३०० गुज

सुरजु टे मेघा
३०० गुज

पोले सारिज ा
३०० गुज

जायज वाड लता
३०० गुज

स्वामी भाज्यश्री
३०० गुज

सय्यद अ-निसा
३०० गुज

चिजळे अश्वि-नी
३०० गुज

सुरजु टे राधिज ा
३०० गुज

सर्व शिक्षा अभियान
सब पढ़ें सब बढ़ें

मिशन शिष्यवृत्ती २००८

प्रस्ताव-ना :

भारतीय राज्यघट-नेच्या मार्जदर्शज तत्त्वातील ज लम ४५ -नुसार व ८६ व्या घट-ना दुरुस्तीमधील ज लम २१ अ -नुसार ६ ते १४ वयोज्टातील सर्व मुला-मुर्लीं-ना मोफत व सक्तीचे प्राथमिज शिजज देज्याची तरतूद ज रज्यात आली आहे. महाराष्ट्रातील सर्व जिल्हयां-नी विविध योज-ना व उपज्र मांच्या माध्यमातू-न पट-नोंदजी व उपस्थितीचे उद्दिष्ट जवळपास साध्य जे लेले असले तरी सर्व प्रज ारच्या भौतिज व शैजजिज जरजांची पूर्तता ज रू-नही दर्जेदार जुजवत्तेच्या उद्दिष्टयपूर्ती बाबत समाधा-नज ारज ज ाम झाल्याचे दिसू-न येत -नाही. शिजजाच्या सार्वत्रिजीज रजासोबतच जुजवत्तेचे सार्वत्रिजीज रज ज रजे तेवढेच महत्त्वपूर्ज आहे. त्यासाठी स्पर्धा परीजांचे महत्त्व अतिशय उपयुक्त आहे.

सध्याचे युज स्पर्धेचे युज म्हजू-न ओळजले जाते. प्रचलित अभ्यासज्र म व पदव्यांपेजाही स्पर्धा परीजा, प्रवेश परीजा यां-ना जूप महत्त्व आलेले आहे. जिंबहु-ना त्यावरच विद्यार्थ्यांचे भवितव्य ठरत आहे. अज्दी सेवज ाच्या भरतीपासू-न ते I.A.S. अधिज ाऱ्यांच्या -निवडीपर्यंत व बालवाडी प्रवेशापासू-न ते वैद्यजीय अभियांत्रिजी प्रवेशापर्यंत स्पर्धा - प्रवेश परीजा अ-निवार्य होत आहेत. विद्यार्थ्यांच्या जीव-नात स्पर्धा परीजां-ना आलेल्या अ-न-न्यसाधारज महत्त्वामुळे त्यांची प्राथमिज स्तरापासू-न तयारी ज रू-न घेजे ज्र म प्राप्त ठरते.

महाराष्ट्रात माध्यमिज व उच्च माध्यमिज परीजांमध्ये लातूर जिल्हया-ने स्वत:चे एज वेजळे स्था-न -निर्माज जे ले आहे. तद्वतच प्राथमिज व उच्च प्राथमिज शिष्यवृत्ती परीजेत यश मिळविज्यासाठी शिजज ां-ना एजादा ठोस ज ार्यज्र म देवू-न त्यांच्यात विश्वास -निर्माज ज रावा व शिष्यवृत्ती परीजांच्या पूर्व तयारीचा लातूर पॅटर्-न -निर्माज ज रावा. हा प्रश्-न जिल्हा प्रशास-नाच्या विचाराधी-न होता. म्हजू-न जिल्हा परिषद लातूर-ने दि. १०/०७/२००७ रोजी ठराव ज्र. २०७० प्रमाजे शिष्यवृत्ती परीजा जुजवत्ता विज ास ज ार्यज्र म जिल्हयातील स्थानिज स्वराज्य संस्थांच्या मराठी माध्यमांच्या सर्व शाळांमध्ये लाजू ज रज्याचा -निर्जय घेतला आहे.

जिल्हा परिषद -िर्जय :-

प्राथमिज व उच्च प्राथमिज शिष्यवृत्ती परीजांमध्ये विद्यार्थ्यांची गुजवत्तापूर्ज संपादजूज वाढवज्यासाठी विशेष उपज्रम राबविज्याचे -िश्चित जरज्यात आले असू-न या सर्व जार्यज्रमाची अंमलबजावजी जरज्याचे याद्वारे प्रशास-नास आदेश देत आहे.

उद्दिष्टये :-

१) सर्व शिजा अभिया-नाचे दर्जेदार शिजज देज्याचे उद्दिष्टय साध्य जरजे.

२) शिष्यवृत्ती परीजार्थी-ना परीजा सरावाच्या संधी उपलब्ध जरू-न देजे.

३) शिष्यवृत्ती संबंधात शिजजांचे सजमीजरज जरजे.

४) शिष्यवृत्ती संबंधात शाळेच्या जरजांची पूर्तता जरजे.

५) शिष्यवृत्ती संबंधी पालजांच्या अपेजां-ना प्रतिसाद देजे.

६) शिष्यवृत्ती बाबत ग्रामीज व शहरी विद्यार्थ्यां-ना समा-न संधी देज्याचा प्रयत्-न जरजे.

७) भावी जीव-नातील विविध स्पर्धा परीजांची पूर्व तयारी जरजे.

८) विद्यार्थ्यांमध्ये शिष्यवृत्ती परीजेबाबत आत्मविश्वास -िर्माज जरजे.

वरील उद्दिष्टांच्या पूर्ततेसाठी पुढील जार्यज्रमांची अंमलबजावजी जरज्याचा -िर्जय जिल्हा प्रशास-ना-ने घेतला आहे.

स्वरूप :-

जिल्हा स्तर जोअर ग्रुप तयार जरजे (५ व्यक्तींचा जट)

- जट प्रमुज (जार्यज्रमासाठीचे तज्ज्ञ) - १
- जार्यज्रमासाठीचे तज्ज्ञ - ३
- स. शि. अ. मधील स. जा. अ. (प्रशिजज) - १

तालुजास्तर जोअर ग्रुप तयार जरजे (५ व्यक्तींचा जट)

- जट प्रमुज (शि. वि. अ.) - १
- जट सम-वयज - १
- जट साध-न जेंद्र विषय तज्ञ / साध-न व्यक्ती - ३

जेंद्रस्तर जोअर ग्रुप तयार जरजे (४ व्यक्तींचा जट)

- जेंद्र प्रमुज - १
- जेंद्र सम-वयज - १
- प्रा. शि. (साजळी तज्ज्ञ) - १
- उच्च प्रा. शि. (साजळी तज्ज्ञ) - १

शिष्यवृत्ती परीजा प्रशिजज घटज संच तयार जरू-न प्रत्येज शाळेस पुरविजे.

शिजजांचे प्रशिजज तालुजास्तर

प्राथमिज - भाषा, जजित, बुध्दिमत्ता विषय-िहाय एज शिजज - ३ दिवस

उच्च प्राथमिज - भाषा, जजित, बुध्दिमत्ता विषय-िहाय एज शिजज - ३ दिवस

शिष्यवृत्ती संबंधी संदर्भ ग्रंथ / मार्जदर्शिजा पुरवठा

पुस्तज संच पुरवठा, शाळा स्तरावर शिष्यवृत्ती संबंधी प्राथमिज साठी एज संच व उ. प्रा. साठी एज संच देजे. प्रत्येजी सरासरी रू. ५००/- जिंमतीपर्यंत.

सराव चाचजी व सराव परीजा

प्राथमिज व उच्च प्राथमिज ति-न्ही विषयाच्या प्रत्येजी १०० गुजांच्या ५ चाचज्या (ऑजस्ट ते डिसेंबर ०७ दरमहा शेवटच्या आठवड्यात एज चाचजी. प्रत्येज चाचजीत माजील महि-याच्या अभ्यासज्रमास योज्य भारांश)

पर्यवेजज, आढावा, मूल्यमाप-न (शाळा भेटीचे -िययोज-न)

प्रत्येज जोअर ग्रुप सदस्यास पंधरवाड्यासाठी एज जेंद्र, प्रत्येज पंधरवाड्यास वेजळे जेंद्र, प्रत्येज पंधरवाड्यास प्रत्येजी १० शाळा, सराव चाचजी / परीजे दिवशी शाळा भेट, जेंद्रप्रमुजांमार्फत दरमहा जेंद्रातील सर्व शाळां-ना भेटी ज. शि. अ., शि. वि. अ., ज. सा. जें. जर्मचारी यांच्यामार्फत यादृच्छिज -िवड पध्दती-ने शाळा पाहजी.

आढावा बैठजांचे -िययोज-न

प्रत्येज महि-याच्या दुसऱ्या व चौथ्या श-िवारी तालुजा जोअर ग्रुपची जिल्हा स्तरावर बैठज. तालुजा स्तरावर दरमहा पहिल्या आठवड्यात जेंद्र प्रमुज व जेंद्र सम-वयजाची बैठज.

शिष्यवृत्ती परीजा गुजवत्ता विजास जार्यज्रमांतर्जत वरील प्रमाजे उपज्रमाचे -िययोज-न जरज्यात आले असू-न याबाबत पर्यवेजीय अधिजाऱ्यां-नी आपल्या अधि-नस्त जर्मचाऱ्यां-ना अवजत जरावे व सदरील उपज्रमांच्या जाटेजोर अंमलबजावजीसाठी जार्यवाही जरावी.

डॉ. प्रवीज जेडाम
मुज्य जार्यजारी अधिजारी
जिल्हा परिषद, लातूर.

युज पहा स्पर्धेचे

आळसाला जुंपला
थांबला तो संपला
युज पहा स्पर्धेचे
सदैव परीजांचे

अज्ञा-ााला घालवू
हात होऊ सत्याचे
अंधाराला मिटवू
दूत ब-ू प्रज ाशाचे

ज ाडी ज ाडी-े होई
घरटे चिमजीचे
ज जाज जा-े घेवू
मज रंद ज्ञा-ाचे

जज सुंदर आहे
जज अजाध आहे
रूप पाहू जजाचे
जूप वाचू ज्ञा-ाचे

रंज रंज उजळू
चला जुजवत्तेचे
संज संज धरू
चला माजुसज ीचे

-भारत सातपुते

ज ांही उपयुक्त संदर्भ पुस्तजे

मिडलस्ज ुल स्ज ॉलरशिप -व-नीत भाज-१ व २, पूर्व माध्यमिज शिष्यवृत्ती परीजा क्लृप्त्या व सूत्रे, चौथी मार्जदर्शज (सज ाळ), शिजज पालज हस्तपुस्तिज ा संच, जिजर, पूर्व माध्यमिज शिष्यवृत्ती परीजा, विज ास स्मार्ट व्यवसाय, -व-नीत सराव प्रश्-ापत्रिज ा, यशराज, हायस्ज ुल स्ज ॉलरशिप परीजा, अपेजित प्रश्-ापत्रिज ा संच, स्ज ॉलर, यश माझ्या हातात, सराव प्रश्-ापत्रिज ा संच, जजितातील जमती-जमती, जजिताशी मैत्री

जिल्हा परिषद लातूरचा प्राथमिक शिक्षणातही लातूर पॅटर्न

माजील ज ाही वर्षापूर्वी शिष्यवृत्ती परीजा म्हटले ज ी ते आपले ज ाम -ाही असे सामा-य विद्यार्थ्यां-ाा वाटत असे. ज ारज त्या विद्यार्थ्यांमध्ये आत्मविश्वास -ाव्हता जिं वा बरीच मुले हुशार असू-ाही ज ेवळ शिष्यवृत्ती परीजेची फीस भरू -ा शज ल्यामुळे ते विद्यार्थी चौथी शिष्यवृत्ती परीजा जिं वा सातवी शिष्यवृत्ती परीजेस बसू शज त -ाव्हते आजि त्या विद्यार्थ्यां-ाा स्पर्धात्मज वातावरजापासू-ा दूर राहावे लाजत असे. पर्याया-ो असे विद्यार्थी भविष्यामध्ये स्पर्धात्मज परीजेत यशस्वी होत -ासत. म्हजू-ा आजही आपज पाहतो ज ी, I.A.S., I.P.S., MPSC, UPSC या सारज्या परीजेत आपले विद्यार्थी यशस्वी होत -ाहीत.

परंतु -ोमज ी याच बाबीची दजल आपल्या जिल्हा परिषदेचे मुज्य ज ार्यज ारी अधिज ारी डॉ. प्रवीज जेडाम साहेब यां-ाी घेतली आजि चौथी व सातवीच्या सर्वच विद्यार्थ्यां-ाा शिष्यवृत्ती परीजेस बसवावे असे सूचित ज ेले. तेव्हा अ-ोज प्रश्-ा पुढे उभे राहिले ज ी, सर्वच विद्यार्थी अशा स्पर्धात्मज परीजेत यशस्वी होतील ज ाय ? सर्वच विद्यार्थी परीजेचे शुल्ज भरू शज तील ज ाय ? सर्वच विद्यार्थ्यांची ग्रहजशक्ती सारजीच आहे ज ाय ? सामा-य विद्यार्थ्यां-ाा स्पर्धात्मज परीजेसाठी ज से तयार ज रावे ?

परंतु या सर्वच प्रश्-ांची उत्तरे मा. मुज्य ज ार्यज ारी अधिज ारी साहेबां-ाी दिली. त्यातील महत्त्वाचा प्रश्-ा आर्थिज बाबीशी -िाजडीत होता. ज ारज सर्वच विद्यार्थ्यांचे परीजा शुल्ज शिजज भरू शज जार -ाव्हते. तो महत्त्वाचा प्रश्-ा जिल्हा प्रशास-ाा-ो सोडविला आजि तो म्हजजे शंभर टज्जे मुलांचे परीजा शुल्ज जिल्हा प्रशास-ा भरजार आहे. या -िार्जयामुळे अभ्यासात हुशार असजाऱ्या परंतु ज ेवळ आर्थिज परिस्थिती बिज ट असल्यामुळे शिष्यवृत्ती परीजेस मुज जाऱ्या विद्यार्थ्यास स्पर्धात्मज वातावरजात सहभाजी होज्याची संधी मिळाली.

सोप्याज डू-न ज ठिजाज डे या अध्याप-न तंत्राचा उपयोज ज रू-न जर विद्यार्थ्यास अध्याप-न जे ले तर या शिष्यवृत्ती परीजेची भीती विद्यार्थ्यामधू-न -निघू-न जाज्यास मदत होईल. शिष्यवृत्ती परीजेत येजाऱ्या उदाहरजांच्या सरावासाठी बाजारामध्ये अ-नेज जाजजी प्रज ाश-ाची पुस्तजे उपलब्ध आहेत. त्या पुस्तज ामध्ये वरील तंत्राचा उपयोज जे लेला असेलच असे सांजता येत -नाही आजि जेव्हा ते पुस्तज हातामध्ये होऊ-न उदाहरजांचा सराव घेतला जातो तेव्हा विद्यार्थ्यां-ना ती उदाहरजे ज ठीज वाटतात व मुले जं टाळज्याची शक्यता -नाज ारता येत -नाही. म्हजू-न सोप्याज डू-न ज ठिजाज डे या अध्याप-न तंत्राचा उपयोज अधिज प्रमाजात जे ला तर सामा-न्य मुले -निश्चितच या स्पर्धात्मज वातावरजामध्ये सहभाजी होतील. या तंत्राची अधिज माहिती व्हावी या उद्देशा-ने अभि-नव अशा प्रशिजज ज ार्यक्र माची आजजी जे ली जेली आहे. या प्रशिजजात जिल्हा, तालुज ा, बीट, जें द्र असे टप्पे -न ज रता जिल्हा स्तरावर साध-न व्यक्तीं-ना या विषयीची माहिती दिली जेली. या अध्याप-न तंत्रामुळे ज ोजते फायदे होतात याची चर्चा झाली आजि जिल्हा स्तरावर प्रशिजित झालेला व्यक्ती इ. ४ थी, ७ वी च्या शिष्यवृत्ती वर्जास शिज विजाऱ्या शिजज ाबरोबर चर्चा ज रू-न शिजज ांच्या सराव तंत्रामध्ये अधिज ची भर घालज्याचे ज ाम होजार आहे.

शंभर टक्जे विद्यार्थी परीजेस बसविल्यामुळे जिल्हयामध्ये स्पर्धात्मज वातावरज -निर्माज होईल व भविष्यात विद्यार्थी स्पर्धात्मज परीजेत यशस्वी होतील. त्यांचे भविष्य उज्वल होईल व माध्यमिज , उच्च माध्यमिज शिजजात लातूर-ने -निर्माज जे लेला लातूर पॅटर्न प्राथमिज शिजजातही -निर्माज होईल व संपूर्ज देशात प्राथमिज शिजजाचा लातूर पॅटर्न म्हजू-न ओळजला जाईल. याची सुरूवात आपल्या लातूर जिल्हा परिषदे-ने शंभर टक्जे विद्यार्थी बसवू-न व शंभर टक्जे मुलांचे परीजा शुल्ज भरू-न जे ली आहे.

जि शोर -नरसिंजराव जायज वाड
सहशिजज , जि. प. प्रा. शा.
इंद्रठाजा ता. रेजापूर जि. लातूर.

हाळणी मुख्याध्यापकाचे मनोगत

प्रास्ताविज :-

पूर्व माध्यमिज शिष्यवृत्ती परीजा तथा इ. ४ थी प्राथमिज शालेय प्रमाजपत्र परीजेची तयारी यासाठी ज रावयाचे योज्य -नियोज-न व प्रभावी अंमलबजावजी याविषयी मी आपल्याशी थोडेसे हितजुज ज रू इच्छितो. जजात अशक्य असे ज ाहीही -नाही असे म्हजतात हे जरे आहे. परंतु यासाठी लाज्जारे योज्दा-न व मा-नसिज तयारीची -नितांत जरज आहे. साध्य ज रज्यासाठी ज रावयाचा सायास अर्थात अभ्यास, सातत्य, आत्मविश्वास यामुळेच हमजास यश प्राप्ती होते यावर माझा विश्वास आहे. मुळात धडपड व छंद याही जोष्टी उद्दिष्टाप्रत पोहोचज्यासाठी ज ारजीभूत आहेत.

शालेय सजावट, परिसर स्वच्छता, वृजारोपज, सांस्कृ तिज ज ार्यक्र माचे आयोज-न, शालेय उपक्र माचे आयोज-न, पालज संवाद, वरिष्ठांचे मार्जदर्श-न व सूच-ना पाल-न, शालेय रेज ॉर्डमधील -नीट-नेटजे पजा या अंजभूत जुजामुळे ज ु ठलीही जोष्ट अवघड वाटली -नाही. ज ोजत्याही स्पर्धेत हिरीरी-ने भाज घेत असे. उद्दिष्टयप्राप्तीसाठी म-नाची तयारी महत्त्वाची आहे. पूर्व माध्यमिज व माध्यमिज शिष्यवृत्ती परीजा पूर्वीपासू-नच होत आहेत. परंतु -नियोज-नाचा अभाव आजि पूर्ज लज जें द्रित -न जे ल्यामुळे यश प्राप्ती होजे दुर्लभ होते.

परंतु १५ जुलै २००२ च्या शास-न -निर्जया-ने संपूर्ज महाराष्ट्रात इ. ४ थी च्या सर्वच्या सर्व विद्यार्थ्यासाठी ही परीजा अ-निवार्य जे ल्यामुळे सुयोज्य -नियोज-न, दर्जेदार व अभ्यासपूर्ज अध्याप-न, प्रभावी अंमलबजावजी, परीजेतील पारदर्शज ता याज डे संपूर्ज लज जें द्रित जे ले.

-नियोज-न :-

१) शिजज बैठज २) जें द्रप्रमुज - शिजज - ज्रामशिजज समिती बैठज ३) पालज मेळावा (उद्बोध-न) ४) भाषा + जजित + बुद्धिमत्ता चाचजी या विषयाचे अभ्यासू, मेह-नती, ज ल्पज , उपक्र मशील शिजज ां-ना वाटप.

५) जादा तासिजा - शाळा भरज्यापूर्वी एज तास व शाळा सुटल्या-ंतर एज तास तसेच सुट्टीच्या दिवशी एज तास असा १ जुलैपासू-ाचा जार्यज्ञम सातत्या-ने राबविला.

६) मूल्यमाप-ा - अध्याप-ा-ांतर लजेचच मूल्यमाप-ा लेजी व तोंडी व झेरॉक्स प्रश्-ापत्रिजा सोडवू-ा घेजे. (माजील चार पाच वर्षाच्या) प्रत्येज विद्यार्थ्यांसाठी स्वतंत्र फाईल व वेळच्या वेळी -ोंदी ठेवजे उपयुक्त ठरते. जच्या मुलांसाठी विशेष अध्याप-ा, चाचजी सराव, आढावा बैठज, समस्या जिंवा चांजला प्रतिसाद यावर चर्चा.

मार्जदर्श-ा :-

१) मा. जोशी साहेब जट शिजजाधिजारी, अहमदपूर यांचे जार्यशाळेतू-ा, जेंद्र संमेल-ातू-ा, प्रश्-ापत्रिजेची निर्मिती जरू-ा जेलेले मार्जदर्श-ा, शिजजां-ाा वाटजाऱ्या अध्याप-ातील अडचजी विषय तज्ञाच्या माध्यमातू-ा सोडवजे, विषय मंडळामार्फत जठीज संबोध सुलभीजरज व्यवस्था, तसेच प्रेरजा (प्रोत्साह-ा), जुजवत्ता वृध्दीचा ध्यास व अचा-ाज शाळा भेटीतू-ा जेलेले मार्जदर्श-ा आमच्यासाठी उपयुक्त ठरले.

२) श्री. वाघमारे एस. सी. माजी जेंद्रप्रमुज यां-ाी इयत्ता पहिलीसाठी चावडी वाच-ााचा जेंद्रात घातलेला पाया, वेळोवेळी जेलेले मार्जदर्श-ा, आढावा, चाचजी, -ाव-ावी-ा संजल्प-ाा, जेंद्र पॅटर्-ा यशस्वी जरज्याची धडपड यातू-ा आम्हाला सहज यश जाठता आले.

३) श्री. जेंद्रे डी. बी. यांचे मार्जदर्श-ा, आढावा, पाठपुरावा, धडपड यातू-ाही आम्हाला यश प्राप्त जरता आले.

४) शिजजांचे जिल्हास्तरीय, तालुजास्तरीय, जेंद्रस्तरीय प्रशिजज, विद्यार्थ्यांचे १० दिवसीय जेंद्रस्तर प्रशिजज यामधू-ा शिजज - विद्यार्थ्यां-ाा योज्य दिशा मिळाली.

सहजार्य :-

ज्राम शिजज समितीचे अध्यज श्री. शिवाजीराव देशमुज यां-ाी दिलेले जंबीर -ोतृत्व, शाळेसाठी धडपड, आर्थिज तरतूद (विद्यार्थ्यां-ाा बजीस जाहीर जरू-ा दिलेले प्रोत्साह-ा), उपस्थिती टिजविज्यासाठी पालज संघर्ष. श्री. प्रल्हाद पुफाजीरे यांचेही मोलाचे सहजार्य. मद-ा देशमुज यां-ाी दिलेली मौलिज साथ (सहजार्य) उपयुक्त ठरले. जावातील शिजजप्रेमी मंडळीचे जुजवत्ता वाढीसाठी मोलाचे सहजार्य, पालजां-ाी विद्यार्थ्यां-ाा घरी २ तास जरू-ा घेतलेला अभ्यास, पाल्याच्या उपस्थितीजडे दिलेले लज यामुळे ९८ टक्के उपस्थिती जायम आहे. पालज मेळावे, चर्चासत्र, माता पालज संघ बैठजा यातू-ा अ-ोज अडचजी दूर झाल्या.

संदर्भ साहित्य :-

या परीजेत घवघवीत यश मिळावे म्हजू-ा अध्याप-ात जालील साहित्याचा उपयोज जरज्यात आला.

१) पूर्व माध्यमिज शाळा शिष्यवृत्ती परीजा पुस्तज

२) प्राथमिज शालेय प्रमाजपत्र परीजा P.S.C. माहिती पुस्तिजा

३) पूर्व माध्यमिज शिष्यवृत्ती परीजा शिजज / पालज हस्तपुस्तिजा

विद्याभारती प्रजाश-ा, लातूर - भाषा

विद्याभारती प्रजाश-ा, लातूर - जजित

विद्याभारती प्रजाश-ा, लातूर - बुध्दिमत्ता

विद्याभारती प्रजाश-ा, लातूर - इतिहास, भूजोल, -ाजरिज शास्त्र

विद्याभारती प्रजाश-ा, लातूर - प्रश्-ापत्रिजा संच २००३ पासू-ा

४) जीव-ा शिजज मासिज - फेब्रुवारी २००३

५) जीव-ा शिजज मासिज - ऑक्टोबर २००३

६) स्जॉलर - भाषा, जजित, बुध्दिमत्ता

शालेय उपज्ञम :-

चावडी वाच-ा इयत्ता पहिली, वाच-ा लेज-ा, जुजवत्ता विजास जार्यज्ञम, जोडाजर लेज-ा, स्वयंअध्यय-ा जार्ड, सराव चाचजी, मासिज पुस्तज अभ्यासज्ञम, स्वयंलेज-ा, श्रुतलेज-ा, अ-ुलेज-ा सराव.

-िष्पती :-

वरील सर्व उपज्र मामुळे आम्ही जालीलप्रमाजे यश प्राप्त ज रू शज लो.

२००२-२००३ - ५० टक्के -िज ाल　　२००३-२००४ - १०० टक्के -िज ाल

२००४-२००५ - १०० टक्के -िज ाल　　२००५-२००६ - १०० टक्के -िज ाल

२००६-२००७ - १०० टक्के -िज ाल, २२ विद्यार्थी शिष्यवृत्तीधारज

जौतुज / अभि-ांद-ा :-

वरील जुजवंताचे जालील मा-यवरां-ी जौतुज जे ले.

१) जिल्हाधिज ारी साहेब, लातूर.

२) मुज्य ज ार्यज ारी अधिज ारी साहेब, जि. प. लातूर.

३) मा. आ. चंद्रशेजरजी भोसले साहेब

४) समाज ज ल्याज सभापती मा. टी. ए-ा. ज ांबळे साहेब, पं. स. सदस्य श्री. चंद्रशेजर पाटील, सोमेश्वर ज दम, शंज रराव जाधव, जोविंद जिरी.

५) श्री. बाबासाहेब पाटील

६) शिजजाधिज ारी साहेब, जि. प. लातूर.

७) जटशिजजाधिज ारी साहेब पं. स. अहमदपूर.

८) सर्व शिजा अभिया-ा, जट साध-ा जें द्र, लातूर.

९) शिजज विभाज लातूरतर्फे जुजवंताचा सत्ज ार

१०) इतर शिजजप्रेमी, संस्थाचालज, आदर्श शिजज, विस्तार अधिज ारी यां-ी भेटी देवू-ा आम्हास प्रोत्साहित जे ले. तेव्हा आम्ही अशी ज्वाही देतो ज ी, पुढील वर्षी १०० टक्के विद्यार्थी शिष्यवृत्तीधारज होज्याची प्रतिज्ञा ज रतो.

जुंडवाड ए-ा. ए-ा.
मु. अ., जि. प. प्रा. शा.
हाळजी ता. अहमदपूर जि. लातूर.

हाळणी ग्राम शिक्षण समिती अध्यक्षाचे मनोगत

मी शिवाजीराव देशमुज (सरपंच तथा अध्यज, ज्रा. शि. स. हाळजी ता. अहमदपूर जि. लातूर) पूर्वीपासू-ाच मला शिजजाविषयी आवड आहे. जोरजरीब विद्यार्थी व ज ाम ज रजाऱ्यां-ाा बळज टी द्यावी, त्यांच्या पाठीशी उभ राहावं या मताचा मी आहे. माजी जें द्रप्रमुज श्री. वाघमारे सर यांचे व्यवस्थित -ियोज-ा, पर्यवेजजाची पध्दत, सतत पाठपुरावा, शैजजिज दृष्टी यातू-ा शाळेला जूप चांजली शिस्ती लाजलेली दिसू-ा आली. इयत्ता पहिलीचा बेरू पक्ज ा ज रज्यासाठी चावडी वाच-ा यामुळे मुळात विद्यार्थी पहिली ते चौथीपर्यंत पक्ज ा होऊ-ा यायचा. त्यातच मुज्याध्यापज जुंडवाड, उपज्र मशील, म-ामिळावू, धडपड, शिजजविषयज आवड, इतर उपज्र माचे दर्जेदार -ियोज-ा व अंमलबजावजी यामुळे आमची शाळा जेल्या पाच वर्षापासू-ा प्रज ाशझोतात आहे. जुजवत्ता विज ास ज ार्यज्र मात ८० ते ८५ टक्के शाळेची जुजवत्ता सतत टिजू -ा राहिलेली आहे. शाळेची प्रजती पाहू-ा मुज्याध्यापज ांचा, जुरूज-ांचा आमच्यातर्फे अर्थात ज्रामस्थातर्फे ५ सप्टेंबरचे औचित्य साधू-ा सत्ज ार ज रज्यात आला.

सांस्कृ तिज ज ार्यज्र मातही आमच्या शाळे-ो हिरीरी-ो सहभाज घेतला. अ-ोज ां-ी त्याचे जौतुज जे ले. तेव्हा शिजज ांचे ज र्तृत्व, धडपड, जिव्हाळा, आवड लजात घेता आम्ही भरपूर मदत ज रज्याचे ठरवले. अ-ुपस्थित मुलां-ाा आम्ही शाळेत पाठवज्यासाठी पाठपुरावा जे ला. पालज व बालज यां-ाा जोडी लाजली. जुजवत्तेत जरूडझेप घेतली तर वावजे ठरजार -ााही. मा. जोशी साहेब जटशिजजाधिज ारी अहमदपूर यांचे मार्जदर्श-ा, धडपड, जुजवत्तेचा ध्यास, अ-ोज उपज्र माचे आयोज-ा, हाळजी जावावर प्रेम, ज्रामस्थामध्ये मिसळज्याची हातोटी, शैजजिज दृष्टी व उपज्र मशिल म्हजू-ा आम्ही त्यांच्याज डे पाहतो. त्यांच्या ज ल्प-ोतू-ा, जावज ऱ्यांच्या सहज ार्या-ो आजि माजी जें द्रप्रमुज यांच्या पाठपुराव्या-ो आमची शाळा -ोत्रदिपज यशाज डे वाटचाल ज रीत आहे. याबद्दल आम्हाला सार्थ अभिमा-ा वाटतो.

माजील वर्षी विभाजीय पथज ाच्या पडताळजीत इयत्ता दुसरीची जुजवत्ता १२ टक्क्यां-ी वाढली. या वर्जास श्री. ज ंदे ए-ा. टी. हे अध्याप-ा ज रतात. यावरू-च परीजेतील पारदर्शज ता, जुरूजींचे डोळस अध्याप-ा, पहिलीच्या वर्जाचा पाया पक्ज ा या जोष्टी अभिमा-ास व जौरवास पात्र ठरतात. सर्व शिजज आत्मविश्वासा-े ज ाम ज रतात. यावर्षी १०० टक्ज े उत्तीर्ज, २२ शिष्यवृत्तीधारज तर त्यापैज ी ११ विद्यार्थी ३०० पैज ी ३०० जुज घेजारे तयार झाले. अ-ेज मा-यवरां-ी भेटी देऊ-ा सर्वांची ज ौतुज ज ेले.

आम्ही यापुढे अधिज ज ाम ज रू-ा हाळजी पॅट-ी अर्थात जिल्हा परिषद शाळेचा पॅट-ी निर्माज ज रज्यासाठी ज टिबध्द आहोत.

आपल्या सर्वांच्या सदिच्छेबद्दल ध-यवाद.

शिवाजीराव देशमुज
सरपंच तथा अध्यज
ज्राम शिजज समिती हाळजी
ता. अहमदपूर जि. लातूर.

मा. -ा. श्री. विजयसिंह मोहिते पाटील हे मा. शिवाजीराव देशमुज (सरपंच) यां-ा अभि-ंद-ा पत्र सादर ज रता-ा

मी माळी

प्रास्ताविज :-

पूर्व माध्यमिज शिष्यवृत्ती परीजेत यश संपाद-ा ज रज्यासाठी मी अध्याप-ात ज ेलेले प्रयत्-ा, राबविलेले उपज्र म, संदर्भ साहित्याचे उपयोज-ा, अध्याप-ासाठी -िवडलेला वेळ, घेतलेला सराव याबाबत माझे म-ोजत थोडक्यात व्यक्त ज रीत आहे. तसा मला शिष्यवृत्तीचे वर्ज घेज्याचा सराव १९९३ पासू-ा आहे. या परीजेतील बारज ावे, येजाऱ्या अडचजी, वापरावयाचे साहित्य, मिळजारा वेळ, अध्याप-ासाठी द्यावयाचा वेळ, विद्यार्थ्यांची मा-सिज ता, परिसर, पालज सहज ार्य मुज्याध्यापज ाचे -ियोज-ा, प्रतिसाद, मूल्यमाप-ा या बाबींवर प्रज ाश टाज ल्याशिवाय उज ल होजे शक्य -ाही. जावाचे बहूमोल सहज ार्य, ज ार्यजम ज्राम शिजज समिती, माजी ज ेंद्रप्रमुजाचे मार्जदर्श-ा, शास-ाचे उद्दिष्ट, वरिष्ठांचे मार्जदर्श-ा, प्रशिजज, विद्यमा-ा जटशिजजाधिज ारी साहेब यां-ी घेतलेला ध्यास, ज ेंद्रप्रमुजांचा पाठपुरावा व सहज ार्याची मदत व मुज्याध्यापज ांचे अचूज -ियोज-ा, उपज्र मशिलता व धडपड यातू-ा मला जूप प्रेरजा मिळाली. मी म-ा-े तयार झालो, स्वयंबंध-ा पाळले, ज ामाला लाजलो. या ज ामी पूर्वा-ुभव ज ामाला आला. मित्रांची साथ, पालज ांचा आशिर्वाद घेऊ-ा ज ार्यरत झालो. मुज्याध्यापज ांच्या संज ल्पाला पूर्जत: साथ दिली. -ियोज-ाप्रमाजे विषय घटज , उपघटज , ज्र मिज पुस्तज ांची जोड, इतर साहित्याची मदत, संदर्भ साहित्य जमवाजमव ज रू-ा जादा तासिज ा, सुट्टीच्या दिवशी तासिज ा, वेळात वेळ ज ाढू-ा जिव्हाळ्या-े (तळमळी-े) अध्याप-ास सुरूवात ज ेली. माजच्या वर्षी इ.स. २००५-२००६ ला पूर्व माध्यमिज शिष्यवृत्ती परीजेत १०० टक्ज े -िज ाल लाजला. परंतु शिष्यवृत्ती धारज ज ोजीही झाले -ाही. म-ाला जंत होती. माध्यमिज शिष्यवृत्ती परीजेत ७० टक्ज े उत्तीर्ज व ४ विद्यार्थी शिष्यवृत्तीधारज झाले होते. थोडा फार आ-ंद वाटला. जावज ऱ्यां-ी ज ौतुज ज ेले. परत सर्वां-ी बळज टी दिली. अध्यज व उपाध्यज यां-ी विजेत्यांच -ासू-ा शिष्यवृत्तीधारज ास

बजीस जाहीर जेले. जेजेज रून विद्यार्थ्यांमध्ये स्पर्धात्मज वातावरज तयार झाले. माजी जेंद्रप्रमुज श्री. वाघमारे सर यांनी तर विजेत्या शिष्यवृत्तीधारजास बजीस देवून टाजले व वेळोवेळी आम्हास मार्जदर्शन जेले. अडचजी सोडवल्या. पालजांना सूचना जेल्या. त्यांची ही धडपड, आवड, जिद्द मला प्रेरजादायी ठरली.

अध्यापनाचे वेळापत्रज :-

शाळा भरज्यापूर्वी एज तास व शाळा सुटल्यानंतर एज तास मुज्याध्यापजास तसेच सुट्टीच्या दिवशी तीन तास मुज्याध्यापजासह आम्ही जादा तासिजा घेतल्या. पालजात व बालजात आनंदाचे व सहजाराचे वातावरज तयार झाले. अडचजी दूर झाल्या. सरपंचाचे पाठबळ, ग्राम शिजज समितीचा आधार यामुळे व्यवस्थित व नेमस्त अध्यापन जरता आले. अध्यापनानंतर लजेचच प्रश्नोत्तरे घेज्यात यायची. साप्ताहिज चाचजी, चाचजी सराव, माजास विद्यार्थ्यांना चांजले अध्यापन जरता आले. सर्व मुले एजाग्रेजीत आजता आली. पहिलीच्या वर्जाच्या चावडी वाचनाचा लाभ झाला. जारज जालूनच मुले तरबेज होऊन येत होती. मी फक्त दिशा देवून जाम जरून घेत होतो. यामुळे जूप सराव जरता आला.

संदर्भ साहित्य :-

१) पूर्व माध्यमिज शाळा शिष्यवृत्ती परीजा

२) प्राथमिज शालेय प्रमाजपत्र परीजा

३) शिजज पालज हस्तपुस्तिजा सर्व विषयांच्या

४) जीवन शिजज मासिज फेब्रुवारी २००३ व ऑक्टोबर २००३

५) स्जॉलर ६) ज्रमीज पुस्तजे (अभ्यासज्रमाची)

७) माजील ५ वर्षाची प्रश्नसंच सोडवून घेजे. ८) इतर साहित्याचा सराव

इतर बाबी :-

यात जुजवत्ता विजास जार्यज्रमाचा व वाचनलेजनाचा, जिल्हास्तर प्रशिजज, तालुजास्तर (विभाज) प्रशिजज, साधन व्यक्ती म्हजून जाम जेल्याचा जूप फायदा झाला. विद्यार्थी प्रशिजज (सराव वर्ज १० दिवस) यामुळे विद्यार्थ्यांना जोडी लाजली, दिशा मिळाली व भीती दूर झाली. या जोष्टींचा जूप फायदा झाला.

प्रेरजा :-

मला जटशिजजाधिजारी पंचायत समिती अहमदपूर यांचे बहुमोल मार्जदर्शन तसेच त्यांची जार्यशाळा, त्यांनी तयार जेलेले साहित्य याचा जूप फायदा झाला. माजी आजी जेंद्र प्रमुज साहेबांचा पाठपुरावा, मार्जदर्शन, येजारे अडथळे, पालजांना समज, जामाला लावज्याची पध्दती यामुळे माझा जूप आत्मविश्वास वाढला. मला व्यवस्थित व भयरहित १०० टक्के उपस्थित विद्यार्थ्यांना अध्यापन जरता आले.

फलप्राप्ती :-

याचा फायदा असा झाला जी,

इ. स. २००३-२००४ ला १०० टक्के उत्तीर्ज

इ. स. २००४-२००५ ला १०० टक्के उत्तीर्ज

इ. स. २००५-२००६ ला १०० टक्के उत्तीर्ज

इ. स. २००६-२००७ ला १०० टक्के उत्तीर्ज पैजी २२ शिष्यवृत्तीधारज व ११ मुले राज्यात प्रथम.

आपल्या सर्वांचा आशीर्वाद घेऊन याही वर्षी मुज्याध्यापज, सर्व शिजज, ग्राम शिजज समिती, पालज वर्ज यांच्या पाठबळामुळे इयत्ता ४ थीचे १०० टक्के विद्यार्थी शिष्यवृत्तीधारज होज्यासाठी मी प्रयत्नशील असून याही वर्षीची प्रजती नेत्रदिपज असेल असे आपजास वचन देतो. सर्वांच्या सहजार्याबद्दल धन्यवाद!

माळी डी. एस.
सहशिजज, जि. प. प्रा. शा. हाळजी
ता. अहमदपूर जि. लातूर.

मिशन शिष्यवृत्ती

मिश-ा शिष्यवृत्ती या -ावाजाली आपल्या जि. प. चे मुज्य जार्यजारी अधिजारी डॉ. जेडाम साहेबां-ी जे शिष्यवृत्तीचे प्रशिजज व तसेच सर्व मुलांची शिष्यवृत्तीची फीस भरज्याचे -ियोज-ा त्यां-ी जि.प. मार्फत आजलेले आहे. हे जूपच अभि-ंद-ीय व जौतुजास्पद आहे.

ते व त्यांचे सहजारी मिश-ा शिष्यवृत्तीच्या -ावाजाली भाषा, बुध्दिमत्ता व जजित इ. ४ थी व ७ वी शिष्यवृत्तीचे विषय-िहाय जार्यज्रम सध्या राबवित आहेत. पूर्ज तालुक्यात विषय-िहाय हा जार्यज्रम घेज्यात येत आहे. तो जूपच चांजला आहे. परंतु यासाठी मला असं वाटतं जी, जालावधी थोडा जमी पडतो. जारज एजा दिवसात संपूर्ज जजित विषयावर चर्चा जरता येत -ाही. तसेच ती-ा साध-ा व्यक्ती पूर्ज तालुक्यामध्ये प्रशिजज देज्याऐवजी साध-ा व्यक्तीं-ा जिल्हयाला जमीत जमी ४-५ दिवस वरिष्ठां-ी प्रशिजज दिले पाहिजे व त्या त्या तालुक्यातील साध-ा व्यक्ती जेवळ त्या त्या तालुक्याला जमीत जमी ४-५ दिवस प्रशिजज दिले पाहिजे. तसेच साध-ा व्यक्ती जमीत जमी ४-५ असले पाहिजेत. जेजेजरू-ा एजाद्याला अडचज आल्यास ३ तरी साध-ा व्यक्ती असतील.

तसेच मुज्य जार्यजारी अधिजारी साहेबां-ी मिश-ा शिष्यवृत्तीप्रमाजे मिश-ा -ावोदय सुध्दा घेतले पाहिजे. यासाठी जिल्हास्तरावर ४-५ साध-ा व्यक्तीं-ा प्रशिजज देऊ-ा विषय-िहाय प्रशिजज दिले पाहिजे. शिष्यवृत्ती असो वा -ावोदय असो सर्व शिजजां-ी म्हजजेच भाषा, जजित व बुध्दिमत्ता शिजविजारे शिजज व विद्यार्थ्यां-ी जर मेह-ात घेतली तर स्जॉलरशिप व -ावोदयाचा -िजाल -क्जीच वाढेल यात शंजा -ाही. पु-हा एजदा मी डॉ. जेडाम साहेब व त्यांच्या टीमचे आभार मा-ातो.

अ-सर एस. जी.
स. शि. जि. प. प्रा. शा.
रायवाडी, जेंद्र जरोळा

सर्व शिक्षा अभियान
सब पढ़ें सब बढ़ें

शालेय शिष्यवृत्तीची वाटचाल

माजील दशज दो-ा दशजात शिष्यवृत्ती म्हटले जी शाळा, शिजज व पालजासमोर अशी एज बाब समोर उभी राहायची जी, हुशार व चुजचुजीतच मुले या परीजेला सामोरे जाजार व श्रीमंत आजि शिजजप्रेमीच पालज त्यात रस घेजार व आज्रही भूमिजा घेजार. पज आज ज्रामीज व शहरी पालजाचा असा सूर -िघत आहे जी, माझा पाल्य शिष्यवृत्तीस जा बसू शजत -ाही ? बसला पाहिजेच. हा बदल ज्रामीज भाजात प्रजर्षा-े जाजवतो आहे. हा बदल समाजात जशा-े झालेला आहे. तर तो शिजज प्रज्रिये-े झालेला आहे. राष्ट्रपिता महात्मा जांधीजी-ी म्हटले होते जी, जेड्याजडे चला. ही वेळ आता दूर -ाही. पज याचा अर्थ असा -ाही जी, आम्ही शहराचा तिरस्जार जरावा. पज हा इष्ट बदल शिजजा-ेच घडतो. याची सरळ सरळ आलेली ही प्रचिती आहे. आजच्या युजात शिजजाचा विस्फोट झालेला आहे. स्पर्धा ही प्रत्येज ठिजाजी व प्रत्येज जजी जाजवत आहे. म्हजू-ा स्पर्धेला सामोरे जाजे, आत्मविश्वास वाढविजे आजि तसेच चिजित्सज वृत्ती आजि जाजिव जाजृती जरजे ही जाळाची जरज आहे.

प्राथमिज शिजजात एजच जोष्ट महत्त्वाची असते ती म्हजजे प्रत्येज विषयाचे मुलभूत संबोध पक्जे जरू-ा त्यावर त्यां-ा अभिव्यक्ती जरता येजे. त्या संबोधाची म्हजजेच अध्यय-ा मुद्याची दजल स्वत: पालज व शिजजां-ी घेतल्यास त्यातील एजजल्लीपजा आजि रटाळपजा संपुष्टात येईलच. पज विद्यार्थी स्वत: स्वयंअध्यय-ा जरज्यास उत्सुज होईल. पूर्व माध्यमिज व माध्यमिज परीजा ह्या स्पर्धा परीजांचा पाया आहे. बौध्दिज विजासाला व विद्यार्थ्यांच्या सर्वांजीज विजासाला जास्तीची स्वयंअध्यय-ा व्याप्ती देऊ-ा त्यां-ा फक्त शिजजां-ी मार्जदर्श-ाची भूमिजा देज्यात जुरूज-ाचा वाटा मोलाचा असतो.

शिष्यवृत्तीत उज्वल यश विद्यार्थ्यां-ी संपाद-ा जरज्यासाठी त्यां-ा सदोदित अध्यय-ात जुंतवूज ठेवजे हा तर एज महत्त्वाचा भाज झाला. पज त्यातील प्रत्येज विषया-ुरूप घटज व उपघटजांची आजि अध्यय-ा मुद्याचे

सूज्म विश्लेषज जरू-न घेऊ-न त्याला अ-नुसरू-न वाटचाल जरज्यासाठी प्रश्-नांचा स्तर, त्याची रच-ना, जाठिज्यापातळी व विद्यार्थ्यांची जुवत लजात घेऊ-न प्रश्-ननिर्मिती जरू-न त्यांचे मार्जदर्श-न होजे जरजेचे आहे. आरंभी प्रश्-नांत जमी सूच-ना द्याव्यात व त्याचा स्तर हळूहळू वाढवित जावा. तेव्हा निश्चितच निजालाची श्रेजी वाढेल व आपज जार्य जेल्याचे आत्मिज समाधा-न मिळेल. विद्यार्थ्यां-ना जर्ड घाशी जरायला लावज्यापेजा त्याला तू हा प्रश्-न जसा सोडवलास ? तुझा विचार जाय आहे ? या उदाहरजाला जवळच्या सोप्या पध्दती-ने जसा सोडवता येईल. असे आव्हा-नात्मज उदाहरजे सोडवज्याची सवय लावावी. त्यातू-नच त्याचा आत्मविश्वास व स्पर्धा परीजेजडे पाहज्याचा दृष्टीजो-न सजारात्मज होईल. आपज शिष्यवृत्तीचा सराव घेता-ना विद्यार्थ्यां-ना समांतर प्रश्-नांची निर्मिती जरावयास लावल्यास प्रश्-नांची भीती संपुष्टात येते व विद्यार्थ्यां-ना आजल-नापूर्वज प्रश्-न सोडवज्याची सवय लाजते. तो अ-नुमा-न, तर्ज संजत विचार जरावयास लाजतो.

हे जरजे म्हजजेच स्पर्धा परीजांचा सराव व त्यातील संपन्नता होय. वर समांतर प्रश्-नांचा उल्लेज आलेला आहे. त्याचा -नमु-ना असा असू शजतो. उदा.- ५०० मीटर हा १ जिलोमीटरचा जितवा हिस्सा आहे ?

(१) १/२ वा (२) ३/४ वा (३) २/३ वा (४) ४/३ वा

वर दिलेल्या -नमु-ना प्रश्-नाप्रमाजे ती-न ते चार समांतर प्रश्-नांची रच-ना विद्यार्थ्यांजडू-न झाली तर फार उत्तमच होईल. पज येथे वेळेचे नियोज-न आवश्यज आहे. अ-न्यथा वेळ जमी पडल्याशिवाय राहजार -नाही.

वरील प्रश्-नांचे समांतर प्रश्-न असे जरता येतील. उदा.- २५० मीटर हा १ जिलोमीटरचा जितवा हिस्सा आहे ? ७५० मीटर हा १ जिलो मीटरचा जितवा हिस्सा आहे ?

आजच्या संज्जजाच्या युजात विद्यार्थी वाच-नीय होजे जूप जठीज होत चालले आहे. पज त्यातू-न ही आम्ही जुरुज-नवर्ज त्यांचा जल वाच-नशिलतेजडे वळवज्याचा महत् प्रयत्-न जरीत आहोत आजि वर्तमा-न परिस्थितीत हे जार्य जूप जठीज आहे. आजचा विद्यार्थी शैजजिज श्रममूलज ब-नविज्यासाठी जुरुज-नाइतजाच पालजांचा देजील सहभाज जूप महत्त्वाचा आहे.

पालजा-ने आपल्या पाल्यांसाठी एज म-नोम-न दैनिज वेळापत्रज स्थूलमा-ना-ने तयार जरू-न अंमलबजावजी जरावी. उदा.:- जेळाची वेळ ठरवावी, अभ्यासाची तसेच टी. व्ही. पाहज्याची वेळ हे नियोज-न जरावे. जेजेजरू-न विविध स्पर्धा परीजा व शालेय जीव-न हे चैत-न्यमय आजि विद्यावर्धज, आरोज्यदायज, निजोप विद्यार्थी जीव-न होईल. त्यातू-नच आपज -नव्या स्पर्धा परीजां-ना सामोरे जाज्याचे धाडस बांधू. आपज सर्व जल्पज, रच-नाजार आजि प्रज्ञावा-न असल्या-ने यात अशक्य असे जाहीच -नाही. इष्ट बदल, इष्ट प्रजती हा निसर्जाचा नियम आहे. म्हजू-न मिश-न शिष्यवृत्ती २००८ यात भरीव सजारात्मज योजदा-न देऊया.

शेज एम. सी.
सहशिजज
जि. प. प्रा. शा. मुशिराबाद

जुजवंत विद्यार्थ्यांचा सत्जार जरता-ना जिल्हाधिजारी, मुज्य जार्यजारी अधिजारी, सरपंच, शिजजाधिजारी, उपशिजजाधिजारी, जटशिजजाधिजारी व हरिभाऊ देशमुज

शिष्यवृत्तीविषयक कृतिसंशोधन सारांश

प्रास्ताविज :-

शिजजजेत्र हे असे जेत्र आहे जी त्यात -वन-वे प्रयोज, बदल अपेजित असतात. सध्याचे युज स्पर्धेचे युज असू-न जो त्यात टिजे ल तो निश्चित यशस्वी होईल. वर उल्लेज जे ल्याप्रमाजे शिजजजेत्रातही स्पर्धेला जाही जमी -गाही. एजाद्या वर्जात प्रवेश मिळज्यापासू-न ते शिजज संपवू-न -गोज री मिळेपर्यंत अथवा व्यवसायात स्थीर होईपर्यंत प्रत्येज टप्प्यावर स्पर्धा आहेच.

संशोध-ााचा सारांश :-

ज्रामीज भाजातील प्रज्ञावा-न मुलां-ाा पुढील माध्यमिज शिजजाची योज्य संधी मिळावी यासाठी शासज्ीय विद्यानिजे त-न प्रवेश परीजा (पूर्व माध्यमिज शिष्यवृत्ती परीजा) घेतली जाते. त्यातू-न निवडज विद्यार्थ्यां-ाा जुजवत्ता यादी -ुसार शासज्ीय विद्यानिजे त-न या शासज्ीय संस्थेत इयत्ता पाचवीत प्रवेश दिला जातो व दहावीपर्यंत निवास, भोज-न, शैजजिज साहित्य, शिजज हा सर्व जर्च शास-ााज डू-न जे ला जातो.

अशा स्पर्धा परीजां-ाा तोंड देज्यासाठी मुलांज डू-न जूप तयारी ज रू-न घ्यावी लाजते. त्याला स्पर्धेत टिज ज्यासाठी बौध्दिज तयारी ज रू-न घेत असता-ाा शिजज ां-ाा असंज्य अडचजी येत असतात. त्या सोडवत पुढे मार्ज शोधजे हे शिजज ांचे ज ाम असते. बुध्दिमत्ता या विषयात निरीजजशक्ती, तर्ज संजत विचारशक्ती, अचूज ता व वेज, -ेमजे पजा, अ-ुमा-न ज ाढज्याची वृत्ती या जमतांचा समावेश असल्या-ने विद्यार्थ्यांत या जमता रूजवज्यास मदत होईल. व्यक्तीला चांजले जीव-न जजज्यासाठी दै-ंदि-न व्यवहारातही ही ज ौशल्ये उपयोजी पडतात. ही ज ौशल्ये विज सित ज रज्यासाठी शिष्यवृत्ती परीजेसाठी असलेल्या बुध्दीमत्ता विषयाच्या माध्यमातू-न मुलां-ाा योज्य सराव देता येईल आजि त्यांच्या बुध्दीमत्तेत वाढ ज रता येईल. तसेच इतर ठिज ाजी हीच समस्या असेल तर ती सोडवज्यास मदत होईल असे वाटते.

समस्या विधा-ा :-

ज्ञा-ाप्रज ाश बालविज ास जें द्र प्रज ाश -ाजर, लातूर येथील पूर्व माध्यमिज शिष्यवृत्ती परीजेस बसलेल्या विद्यार्थ्यां-ाा बुध्दीमत्ता विषयात येजाऱ्या समस्या शोधू-न त्यावरील उपायांची परिजामज ारज ता तपासजे.

संशोध-ााची वैशिष्टये :-

- पूर्व माध्यमिज शिष्यवृत्ती परीजेस बसलेल्या विद्यार्थ्यां-ाा बुध्दिमत्ता विषयात येजाऱ्या समस्यांचा शोध घेजे.
- बुध्दिमत्ता विषयात येजाऱ्या समस्यांवर उपाययोज-ाा ज रजे.
- बुध्दिमत्ता विषयाबद्दलची मुलांची भीती दूर ज रजे.
- बुध्दिमत्ता विषय व इतर विषय यांचा सम-वय ज सा साधता येईल हे जाजू-न तसा सराव ज रू-न घेजे.
- जे लेल्या उपायांची परिजामज ारज ता अभ्यासजे.

संशोध-ााची ज्ृहीतजे :-

- पूर्व माध्यमिज शिष्यवृत्ती परीजेतील बुध्दिमत्ता विषयाचा निज ाल ज मी लाजतो.
- इयत्ता चौथीची मुले बुध्दिमत्ता विषयाचा सराव ज मी ज रतात.
- इयत्ता चौथीच्या मुलांचे पालज घरी नियमित सराव ज रू-न घेत -ााहीत.
- पूर्व माध्यमिज शिष्यवृत्ती परीजा वर्षातू-न एज दाच होते.
- इयत्ता चौथीतील सर्वच मुलां-ाा शिष्यवृत्ती परीजां-ाा बसवले जात -ााही.
- पूर्व माध्यमिज शिष्यवृत्ती परीजेस बसलेल्या विद्यार्थ्यां-ाा मार्जदर्शज पुस्तिज ा, जाईड, सराव पुस्तिज ा अधिज घेऊ-न दिल्या जातात.
- पूर्व माध्यमिज शिष्यवृत्ती परीजा इयत्ता चौथीच्या नियमित अभ्यासज्र मावर आधारीत असते.

संशोध-ााची परिज ल्प-ाा :-

पूर्व माध्यमिज शिष्यवृत्ती परीजेसाठी बुध्दिमत्ता या विषयातील विविध

जौशल्यावर आधारीत प्रश्-ांचा सराव सहज, हसत जेळत व विविध उपज्र माद्दारा घेतल्यास बुध्दिमत्ता वाढज्यास मदत होईल.

संशोध-ासाठी मा-ावी -मु-ा -िवड :-

सदरील संशोध-ासाठी ज्ञा-ाप्रज ाश बालविज ास जेंद्र, प्रज ाश -ाज्र, लातूर येथील इयत्ता ४ थी वर्जात शिज जारे सर्व मुले म्हजजेच २६ विद्यार्थी संज्या हीच ज-ासंज्या आहे. ज-ासंज्या हाच -यायदर्श आहे.

संशोध-ाची व्याप्ती व मर्यादा :-

सदरील संशोध-ा हे इ. स. २००६-०७ या शैजजिज वर्षात इयत्ता ४ थीत शिज जाऱ्या विद्यार्थ्यापुरतेच मर्यादित आहे. तसेच ज्ञा-ाप्रज ाश बालविज ास जेंद्र, प्रज ाश -ाज्र, लातूर या शाळेपुरतेच मर्यादित असू-ा शिष्यवृत्ती परीजेतील बुध्दिमत्ता या विषयापुरतेच मर्यादित आहे.

संशोध-ाची साध-ो :-

सदरील संशोध-ा ज रज्यासाठी संशोधज ा-ो पूर्व चाचजी, उत्तर चाचजी, पडताळा सूची (विद्यार्थ्यांसाठी), प्रश्-ावली (विद्यार्थी व पालज ांसाठी) या साध-ांचा वापर जे लेला आहे.

संशोध-ाची पार्श्वभूमी :-

इयत्ता ४ थीच्या व ७ वीच्या मुलां-ा शिष्यवृत्ती परीजेची अ-ाठायी भीती वाटत असते. परंतु शिष्यवृत्ती परीजेत -ियमित ४ थीच्या अभ्यासज्र मावर आधारित प्रश्-ा विचारले जातात. फक्त फरज असतो तो प्रश्-ांच्या रच-ोमध्ये. जोजत्याही प्रश्-ांचे उत्तर शोधज्यासाठी त्याला चार पर्याय दिले जातात जेजेज रू-ा विद्यार्थ्यां-ो प्रत्येज उत्तर त्याच्या बुध्दीच्या ज सोटीवर तपासू-ा पाहू-ा योज्य तो -िर्जय घ्यावयाचा असतो. दिलेले चारही उत्तरे प्रथमदर्श-ी सारजीच वाटतात. त्यातील सूज्म फरज आजि अचूज उत्तर ओळजज्याची जमता -िर्माज होज्यासाठी ही शिष्यवृत्ती परीजा आहे.

या परीजेतू-ा ज्रामीज भाजातील होतज रू, प्रज्ञावा-ा मुलांचा शोध घेऊ-ा त्यां-ाा पुढे माध्यमिज शिजजाची मोफत सोय शासज ीय विद्या-िजे त-ामध्ये जे ली जाते. स्वत: संशोधज अशाच एज ा शासज ीय विद्या-िजे त-ा, औरंजाबाद येथे शिजज घेतलेला असल्यामुळे आजि तो स्वत: शिजज असल्यामुळे हा विषय संशोध-ासाठी त्यां-ाी -िवडला आहे.

संशोध-ाची ज ारजे :-

ज्रामीज भाजातील मुलांचा योज्य रिती-ो सराव घेतला जावा, बुध्दिमत्ता विषयाज डे अधिज जाज्रूज ते-ो लज दिले जावे, ज्या मुलांचा बुध्दिमत्ता विषय अधिज चांजला आहे त्याचे इतर सर्व विषय आपोआपच सुधारतात. शिजज ां-ाा -ावी-ा--ावी-ा उपज्र मांची योज-ाा आजता यावी, उपचारात्मज अध्याप-ासाठी तंत्रे व क्लृप्त्या बदलता याव्यात, ही स्पर्धा परीजा असल्यामुळे शाळा शाळात विद्यार्थ्या-विद्यार्थ्यांत स्पर्धा -िर्माज होऊ-ा एज शैजजिज वातावरज तयार व्हावे हाही उद्देश संशोध-ाच्या पाठीमाज्चा आहे.

संशोध-ा अभिज ल्प :-

संशोधज ा-ो सदरील संशोध-ासाठी प्रायोजिज पध्दतीस उपयुक्त असलेला एज लज्ट पूर्वोत्तर ज सोटी अभिज ल्पाची -िवड जे लेली आहे.

संशोध-ााची प्रत्यज ज ार्यवाही :-

संशोधज ा-ने प्रथम बुध्दिमत्ता या विषयाच्या शासजीय प्रश्-ापत्रिज ा विविध मार्गदर्शिज ा यांचा अभ्यास ज रू-ा संबंधीत प्रश्-ापत्रिजे तील प्रश्-ा जोजजोजत्या बौध्दिज जौशल्यावर आधारीत असतात याची यादी जे ली. त्या-ाुसार -ायादर्शाची पूर्व चाचजी घेज्यासाठी प्रत्येज जौशल्यावर आधारीत एज ा प्रश्-ााची निर्मिती ज रू-ा चाळीस प्रश्-ांची प्रश्-ापत्रिज ा तयार जे ली. ज ाही तज्ञ शिजज ां-ाा ती दाजवली आजि -ांतर पूर्व चाचजी घेज्यात आली.

पूर्व चाचजीच्या उत्तरपत्रिजे ची तपासजी जे ली. त्यात प्रत्येज जौशल्यावर आधारीत प्रश्-ाांपैजी जोजत्या प्रश्-ांच्या चुज ा अधिज झाल्या ते शोधू-ा ज ाढले. सदरील चुज ा -ा ज रता मुलांची प्रज्ती ज शी होईल याची जाजीव संशोधज ा-ने संबंधित शिजिजे ला ज रू-ा दिली. त्यासाठी सरावाची तंत्रे, ज ाही ज्लृप्त्या व उपज्र म याविषयी मार्गदर्श-ा जे ले. त्या-ाुसार एज महि-ाा सराव व अध्याप-ा ज रज्याच्या सूच-ाा संबंधित शिजिजे स जे ल्या.

समस्यांवरील उपाययोज-ाा :-

संशोधज ा-ने पूर्व चाचजी व प्रश्-ाावल्या यांच्या आधारे समस्या निर्माज होज्याची ज ारजे शोधू-ा ज ाढली व ती दूर ज रज्यासाठी वर्गाध्याप-ाात ज ाही उपज्र म घेज्याचे शिजज ास सूचित जे ले त्याप्रमाजे संबंधित शिजज ां-ाी जालील उपज्र म वर्गात घेतले.

१) आरशातील प्रतिमा :

आरशातील प्रतिमा शिज वता-ाा जाली उपज्र मांचा सराव घेज्यासाठी संबंधित शिजज ां-ाा सांजितले.

- प्रत्यज आरशाचा वापर ज रू-ा अध्याप-ा, सराव व मार्गदर्श-ा आरशासमोर विद्यार्थ्यां-ाा उभे ज रू-ा त्यांचे सर्व डावे अवयव उजवे ज से दिसतात हे समजावू-ा सांजावे.
- त्या-ांतर मुळाजर ज ार्ड, अंज ज ार्ड यांचा वापर ज रू-ा आरशात ज से दिसतात हे पाहज्यास सांजावे (ज ार्ड ही डावा भाज वेज्ळ्या रंजा-ने व उजवा भाज वेज्ळ्या रंजा-ने रंजवलेली असावीत म्हजजे रंजाची अदलाबदल झालेली लवज र जाजवेल.
- आरशातील दो-ा जिंवा दो-ापेजा अधिज वस्तू धरल्यास डावीज डील दो-ा अजरी मराठी व इंज्रजी शब्दज ार्डाचा वापर प्रत्येज अजरां-ाा वेज्ळ रंज देऊ-ा ज रावा.
- मुलांज डू-ा इंज्रजी अंज , इंज्रजी मुळाजरे, मराठी अंज , मराठी मुळाजरे व परिचयाच्या आज़ृती ह्या आरशात ज शा दिसतील यांचे तक्ते तयार ज रू-ा आजज्यास सांजावेत.
- आरशातील प्रतिमांच्या बाजूंची आदलाबदल मूळ वस्तूच्या तुल-ोत झालेली असते. तसेच ज ाज्दावरील ज्या दो-ा आज़ृत्या सलज्पजे ठेवू-ा ज ाज्द डावीज डू-ा उजवीज डे अथवा उजवीज डू-ा डावीज डे घडी मारल्यास त्या दो-ा आज़ृत्या एज मेज ांशी तंतोतंत जुळतात. हा नियम सांजावा. सरावासाठी अ-ोज उदाहरजे द्यावीत व पुढील तक्त्यांचा सराव देऊ-ा त्यांच्याज डू-ा तक्ते तयार ज रू-ा घ्यावेत.

मुळाजरे	आरशातील प्रतिमा	पाज्यातील प्रतिमा
अ	अ	अ
आ	आ	आ
इ	इ	इ
ई	ई	ई

अंज	आरशातील प्रतिमा	पाज्यातील प्रतिमा
१	१	१
२	२	२
३	३	३
४	४	४

मुळाजरे	आरशातील प्रतिमा	पाज्यातील प्रतिमा
1	⌐1	⇂
2	Ƨ	ᘔ
3	Ɛ	3
4	ᔭ	ᔦ

अंज	आरशातील प्रतिमा	पाज्यातील प्रतिमा
A	A	∀
B	ᗺ	B
C	Ɔ	C
D	ᗡ	D

अध्याप-ा सरावात जमतीदार उदाहरजांचा समावेश ज रावा.

- p हा आरशात q दिसतो व q हा p दिसतो.
- b हा आरशात d दिसतो व d हा b दिसतो.
- A, H, I, M, O, T, U, V, W, X, Y ही अ ारे आरशात सार ाीच दिसतात.
- मराठीतले १ हे ९ दिसते. ३ चे ६ होते तर ४ बदलतच -ाही.
- p हे पा यात b दिसते तर b हे पा यात p दिसते.
- q हे पा यात d दिसते तर d हे पा यात q दिसते.
- B, C, D, E, H, I, O, X ह्या मुळा ारांच्या प्रतिमा पा यात सार याच दिसतात.
- H, I, O, X ह्या मुळा ारांच्या प्रतिमा पा यात व आरशात सार याच दिसतात
- मराठीत ३ व ६ पाज्यात सारजेच दिसतात.

पूर्व चाचजीवरू-ा ि-घालेले ि-ष्ज र्ष :-

पूर्व चाचजी घेतल्या-ांतर संशोधज ा-े उत्तरपत्रिज ांची तपासजी जे ली असता बऱ्याच अडचजी विद्यार्थ्यांसमोर असल्याचे जाजवले. पूर्व चाचजीच्या माहितीच्या आधारे ज ाढलेले ि-ष्ज र्ष जालीलप्रमाजे आहेत.

- जटातील मुलांचे प्रमाज ४६ टक्जे तर मुलींचे प्रमाज ६० टक्जे आहे.
- एज दर वर्जाची जुजवत्ता ७०.३८ टक्जे आहे.
- मुलांपेजा मुलींची जुजवत्ता ३.७ टक्जे अधिज आहे.
- पाज्यातील प्रतिमा, आरशातील प्रतिमा, ज ुटप्रश्-ा व सांजे तिज भाषा या जौशल्यावर आधारित चुज ांचे प्रमाज अधिज आढळले.

उत्तर चाचजीवरू-ा ि-घालेले ि-ष्ज र्ष :-

- पूर्व चाचजीच्या वेळी उद्‌भवलेल्या समस्या अ-ेज विद्यार्थ्यांच्या बाबतीत दूर झाल्या.
- विद्यार्थ्यांच्या जटाची जुजवत्ता ७०.३८ टक्जे वरू-ा ८४.०० टक्क्यापर्यंत वाढली.
- ६० टक्जे पेजा ज मी जुज मिळविजाऱ्याचे प्रमाज ५४ टक्जे वरू-ा ०.०० टक्क्यापर्यंत घटले.
- उत्तर चाचजीत विद्यार्थी जटाची प्रजती १३.६२ टक्जे दिसू-ा आली.

संशोध-ााचे ि-ष्ज र्ष :-

- ज्ञा-प्रज ाश बालविज ास जें द्र प्रज ाश -ाजर, लातूर येथील पूर्व माध्यमिज शिष्यवृत्ती परीजेस बसलेल्या विद्यार्थ्यां-ाा बुद्धिमत्ता विषयात विविध अडचजी आल्या.
- पूर्व माध्यमिज शिष्यवृत्ती परीजेस बसलेल्या विद्यार्थ्यांच्या अडचजी सोडविज्यासाठी विविध आ-ांददायी व व्यवहारातील उदाहरजे घेऊ-ा उपक्र मांचे आयोज-ा जे ल्यामुळे विद्यार्थ्यांच्या जुजवत्तेत वाढ झाली.
- सुशिजित पालज ां-ाा शिजजाचे महत्त्व पटवू-ा दिल्यास ते घरी अधिज चा सराव ज रू-ा घेज्यास मदत ज रतात.
- उपक्र मांच्या सरावामुळे विद्यार्थ्यांच्या जुजवत्तेत वाढ होते.

शिफारसी :-

- विषय शिजज ा-े आ-ांददायी व व्यवहारापयोजी उपक्र मांचा आधार घेऊ-ा त्या उपक्र मांचा वर्जात सराव घेतला तशा प्रज ारच्या उपक्र मांचा सराव घेतल्यास सदरील समस्या इतर ठिज ाजी आपजास दूर होईल.
- विद्यार्थ्यांच्या समस्या वेजवेजळ्या असतात. समस्यांचे ि-दा-ा ज रू-ा उपचारात्मज अध्याप-ाात वरील उपक्र मांचा सराव घेज्यात यावा.
- वैयक्तिज मार्जदर्श-ा ज रज्यात यावे.
- विद्यार्थ्यां-ाा दिले जाजारे जृहपाठ तपासावेत व चुज ांबद्दल वहीवर लेजी सूच-ाा देऊ-ा त्यांची पु-ारावृत्ती टाळज्यास सांजावे.

हिप्परजे पी. बी.
संशोध-ा सहाय्यज
सर्व शिजा अभिया-ा, लातूर.